

Arma virumque cano

Dr. Ir. Bart De Moor
Professor KU Leuven

Beste Herman,

In de aanhef van *De Aeneis* bezingt Vergilius een man en zijn wapenfeiten. Maar het gaat eigenlijk over jou, Herman. Je voornaam komt immers van het oud Hoogduits *Hariman*, letterlijk een ‘man van de oorlog’, een ‘krijger’, van ‘hari’ (leger, heir) en ‘man’.

Ik zal je niet bezingen, maar wat zeg je in een *liber amicorum* eigenlijk over iemand die je wel “kent”, maar niet echt ként ?

Wanneer ik aan het surfen sla in de ‘Google’ van mijn geest, vind ik vele ‘hits’. Directe en indirecte, soms toeval of soms ook niet.

Vooreerst geografische. Er is Alsemberg, waar ik ben geboren, en mijn moeder nog altijd woont. Buurgemeente van Sint-Genesius Rode, waar jij met je gezin woont, vlak bij de Boesdaelhoeve, waar mijn vader zaliger vaak vertoefde als voorzitter van De Vlaamse Rand. Gezin en familie zijn ook voor jou rotsen in de branding. Fier over je kinderen en kleinkinderen, trots poserend met je kleinkind in de handen van Obama !

Een ‘small world’-band ook, van vele gemeenschappelijke vrienden en kennissen, een lijst te lang om op te noemen. Maar ik kies er één speciaal uit: Mijn legendarische meester van het eerste leerjaar in het Sint-Victorinstituut in Alsemberg. Die ken jij ook goed: Hugo Partous, later jouw privé-secretaris. Hij is trots op jou, maar ook op mij, voegt hij er altijd onmiddellijk aan toe !

Indirecte banden ook met een voorgeschiedenis die we delen, niet synchroon, maar wel gedilateerd 13 jaren in de tijd. Vooreerst de Jesuïeten van het Sint-Jan Berchmanscollege in Brussel, waar jij Grieks-Latijn studeerde en ik Latijn-Wiskunde. Sint-Jan Berchmans, ‘het kot’, met de legendarische leraren, waaronder pater Imbrechts, de ‘Moene’. ‘*Plus est en vous*’ brachten ze ons bij. Met rolmodellen. Jij was er één van, een ‘*young political potential*’. Terecht, zo bleek later. Ik leerde er ook – en ik verdenk jou van het zelfde - dat je nooit mag liegen, maar best ook nooit de volledige waarheid vertelt, *quia veritas odium parit*. Dat je eigen mening er ook niet altijd toe doet. Of, wat jij soms ‘*de christelijke deugd van de hypocrisie*’ pleegt te noemen.

Ongetwijfeld werden hier de kiemen gelegd van jouw personalistische visie op de samenleving, waarbij eenieder wordt aangemoedigd zijn talenten optimaal in te zetten in een verantwoordelijke gemeenschap, waarin de persoonlijke waardigheid van de mens, de bescherming van de zwakken en gerechtigheid en vrede de belangrijkste componenten zijn.

Herman, de studie en dossierkennis kreeg je ongetwijfeld van thuis ingelepeld. *Ut ver dat florum, stadium sic reddit honorem*. Je bent een studax die meer dan 8 jaar directeur was van de studiedienst van de partij. Sommigen zegden: ‘Het is een grijze muis’. Ik wou dat er meer zo’n grijze muizen waren, niet gespeend van jouw karakteristieke droge, fijnbesnaarde en gevatte humor. *Le style est l’homme même*.

Je schreef meerdere boeken met daarin een visie op de lange termijn. *Le plaisir d'être lu*. Over normen en de waarden. Over ethiek. Over je geloof.

Tra il dire e il fare c'è di mezzo il mare. Zo niet voor jou: 'We zeggen wat we doen, en we doen wat we zeggen'. *Dictum, factum!* Of in een recent interview: "We have to respond with action and conviction". Een groot en waarachtig intellectueel, hoewel Wikipedia ongewild grappig is: "Hij heeft het *imago* van een intellectueel". Of zoals de Wall Street Journal: "An intellectual with a penchant for writing haiku".

"Ik weet wie ge zijt, hoor!", antwoordde je toen ik mezelf aan jou voorstelde ergens begin de jaren negentig. Jij was minister van Begroting en ik een piepjonge kabinetschef Wetenschapsbeleid, die niet wist dat jij je carrière ooit was begonnen bij het federale wetenschapsbeleid van de legendarische mademoiselle Dehoux.

Als minister van Begroting bewerkstelligde je met vaste hand de toetreding van België tot de Eurozone (de Maastrichtnorm), diezelfde euro die je later, als voorzitter van de Europese Raad, zou redden met een zelden geziene vorm van 'six pack' crisismanagement.

In de tweede helft van de jaren negentig verhuisde ik naar Vlaanderen naar het kabinet van de minister-president. Door het Sint-Michielsakkoord, waarin jij als partijvoorzitter een cruciale rol speelde, kwam het zwaartepunt van het wetenschapsbeleid bij de Gewesten en Gemeenschappen. Het werd een succes. In de Vlaamse kabinetten werkte ik bijna dagelijks met je broer Eric, die Vlaams minister was van Economie, en met je echtgenote Geertrui Windels die, als biologe, op de interkabinettenwerkgroepen wetenschapsbeleid die ik voorzat, de 'honneurs' waarnam voor het kabinet van minister van Cultuur Luc Martens.

Later, toen ik kabinetschef was van Vlaams minister-president Yves Leterme, werd jij, na een spreekwoordelijke tocht door de woestijn, Kamervoorzitter in juli 2007. Er braken toen zware tijden aan. Maar, lang verhaal kort, - *never waste a good crisis* -, eind 2008 werd je de 66ste Belgische Eerste Minister. *Pro bono publico. Constantia et virtute. Suaviter et fortiter. Fide et fortitudine. Fides facit fidem*. De Romeinen wisten het al. En jij kent je klassiekers. Je noemde het 'rustige vastheid'.

Of is het zoals in het voetbal van RSC Anderlecht, waarvan je een fervent – ik zeg niet fanatiek – supporter bent? "*Het overzicht bewaren*". Of, met Erasmus, die korte tijd in Anderlecht woonde: *Sciunt plerique omnes, sed non omnibus hoc venit in mentem*.

Precies omwille van de standvastigheid vroeg en kreeg Europa jou begin 2010. *In tempore non suspecto*. In KU Leuven's Campuskrant zei je: "Ik ben sinds mijn zestiende een fan van het Europese project en ik ben het, ondanks alle crisissen, nog steeds. Ik geloof meer dan ooit in de grootste, eeuwenoude droom van dit continent en in de rol van Europa op het wereldtoneel."

Bleek naderhand dat je je rustige vastheid in het kwadraat nodig zou hebben. *Il faut épouser son temps*. Dat maakte indruk. Ook in Europa. Je werd herbevestigd door de Europese leiders. *Bis repetita placent*. Een erkenning van je rotsvast geloof in het Europees project en je rol als bruggenbouwer tussen 27 landen, 23 talen en ontelbare

geschiedenissen. Je had overtuigend aangetoond dat een 'Europese president' tot een versterking, en niet tot een verzwakking van de Europese communautaire aanpak leidt. *"Niet minder, maar méér Europa!"*

Toen ik pas vicerector Internationaal Beleid was geworden van de KU Leuven, was mijn eerste ontvangst de huidige Chinese president Xi Jing Ping, die op jouw aangeven een verrassingsbezoek bracht aan onze Alma Mater. Memorabel!

Als vice-rector mocht ik jou zelf in persoon verschillende keren verwelkomen. Ik was steeds bijzonder vereerd en blijf me afvragen hoe de 'Europese president' de tijd vindt om naar Leuven te komen. Onze Alma Mater neemt duidelijk een bijzondere plaats in in je hart. De universiteit waar je vader doceerde dat economie een *humane* wetenschap is. De universiteit die je inspireerde om niet alleen economie maar ook wijsbegeerte te studeren. *Science sans conscience n'est que ruine de l'âme.*

Je Alma Mater, waar ik je in 2010 mocht inleiden in onze Lessen voor de XXIste eeuw. Je doceerde er met vuur, over Europa natuurlijk. *Cum docemus, discimus.* Je sprak er voor het eerst over 'shale gas' en vroeg me 'en plein public', voor een volle Aula De Somer van 1000 studenten, naar de vertaling ervan. Die vond ik niet onmiddellijk, wat je heel grappig vond, en met jou de studenten!

Je was er ook bij als gastspreker, toen we de Leuvense vereniging van 'Europese alumni' oprichtten, met als eerste voorzitter de Europese 'klimaatonderhandelaar' Jos Delbeke, op aangeven ook van Frans Van Daele, die niet alleen voorzitter is van de Alumni Lovanienses, maar toen ook jouw kabinetschef was.

Fier zijn we op jou, Herman, aan de KU Leuven, ons beider Alma Mater. Wie de echte Google besurft, kan niet naast de honderden staatsieprotretten, waarin je poseert tussen de groten der aarde, de tientallen onderscheidingen, de duizenden speeches en voordrachten. *Ostendit sermo more animumque latentem.* Je bent onze meest prominente 'living alumnus'. Precies daarom had het wat voeten in de aarde om je een eredoctoraat toe te kennen van je eigen Alma Mater. Er moest gebroken worden met een eeuwenoude traditie. Maar we hadden het er voor over. Met een mooi podium tot gevolg, waar jij schitterde!

Met een andere traditie hebben we niet moeten breken: Een Nobelprijswinnaar eredoctor maken. Het was gelukkig omgekeerd. Maar ongelooflijk fier waren we toen je daar in het Walhalla van de wetenschap op het podium stond en zei dat *'de democratie overal ter wereld 'in the winning mood' is. Europa is een unie in vrede, welvaart en stabiliteit'*. Je was 'onze' Nobelprijswinnaar, als *pars pro toto*.

Vereerd waren we ook toen je bereid was die andere levende legende, de Duitse filosoof Jürgen Habermas, in te leiden op zijn avondvoordracht over Europa enkele jaren geleden. Wie anders hadden we kunnen vragen?

En je was een grote steun voor onze beider vriend ererector Dillemans en zijn zoon Sam, door samen met enkele Europese ambassadeurs, de portrettententoonstelling van Sam te bezoeken in het Kasteel van Gaasbeek.

Stilus virum arguit. Haiku Herman, zoals je genoemd wordt in de internationale pers.
Nulla dies sine haiku. Hier is er één in het Latijn:

*Via est longa
Iter longius est sed
Vita brevis est*

Lees, zoals het hoort, twee maal.

Longa est vita si plena est. Ik denk dat je dat kan bevestigen. Seneca schreef *Nullum sine exitu iter est.* Je reis is nog lang niet ten einde. Alleen maar een belangrijke etappe.

Vivas ! Quid erit, erit.

Arma virumque cano, Herman. Bedankt !